

Teza: orzeczenie uniewinniające a umorzenie postępowania.

Umorzenie postępowania w sytuacji, gdy po rozpoczęciu przewodu sądowego stwierdzono, że czyn nie zawiera znamion deliktu dyscyplinarnego, stanowi naruszenie 17 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 414 § 1 zd. 2 k.p.k. w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych. W takiej sytuacji powinno zostać wydane orzeczenie uniewinniające.

WO-145/16

ORZECZENIE

z dnia 14 grudnia 2016 r.

Wyższego Sądu Dyscyplinarnego

Krajowej Izby Radców Prawnych w Warszawie

w składzie:

Przewodniczący: SWSD Dariusz Drozdowski

Sędziowie: SWSD Janina Kruszewska

SWSD Karol Korczyński /sprawozdawca/

Protokolant: Kamila Kamińska

przy udziale Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego radcy prawnego Jarosława Sobutki

po rozpoznaniu na rozprawie 14 grudnia 2016 r. sprawy radcy prawnego E. P.

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego określonego w art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych w związku z art. 62 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.

z powodu odwołania Ministra Sprawiedliwości od orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego(...) z dnia 2 sierpnia 2016 r. , sygn. akt: OSD D 29/2016, Wyższy Sąd Dyscyplinarny:

orzeka :

- zmienia zaskarżone orzeczenie w pkt 1, w ten sposób, że na podstawie art. 17 § 2 k.p.k., w zw. z art. 414 §1 zd. 2 k.p.k. ,w zw. z art. 74¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych uniewinnia obwinionego,
- kosztami postępowania odwoławczego przed Wyższym Sądem Dyscyplinarnym w Warszawie w kwocie 1.000 (słownie: jeden tysiąc) zł obciąża Krajową Radę Radców Prawnych w Warszawie.

UZASADNIENIE

Rzecznik Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. postanowieniem z dnia 17 lutego 2016 roku, sygn. akt R.D. 52/16, wszczął dochodzenie w sprawie radcy prawnego E. P.. W dniu 13 kwietnia 2016 roku złożył wniosek do Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. o ukaranie radcy prawnego E. P. za przewinienie polegające na tym, że:

- w okresie od 18 grudnia 2015 r. do dnia wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów, nie współdziałał z zastępcą rzecznika dyscyplinarnego w sprawie RD 887/15 tj. nie dokonywał odbioru korespondencji kierowanej przez

zastępcę rzecznika dyscyplinarnego na adres Kancelarii Rady Prawnego E. P. podany przez radcę prawnego jako adres dla doręczeń/ która to korespondencja wystosowana została przez OIRP w W. dnia 1 grudnia 2015r. ponownie awizowana 11 grudnia 2015 r. zwrócona 18 grudnia 2015 r. z adnotacją „zwrot nie podjęto w terminie”, oraz ponownie wystosowana przez OIRP w (...)01.2016 r. awizowana powtórnie 18.01.2016 zwrócona 25.01.2016 r. z adnotacją „zwrot nie podjęto w terminie”;

co stanowi naruszenie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jedn. tekst Dz. U. z 2015 r./ póź. 507 z późn. zm.) w Związku z art. 62 ust. 1 Kodeksu Etyki Rady Prawnego/ którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r.

2. radca prawny E. P. będąc wezwanym w sprawie RD 887/15 do złożenia wyjaśnień pismem wystosowanym przez Rzecznika dyscyplinarnego z dnia 1 grudnia 2015r. ponownie awizowanym 11.12.2015 r. zwróconym 18.12.2015 r. z adnotacją „zwrot nie podjęto w terminie”, oraz ponownie wystosowanym przez OIRP w (...)01.2016 r. awizowanym powtórnie 18.01.2016 zwróconym 25.01.2016 r. z adnotacją „zwrot nie podjęto w terminie”, otrzymanego przez zaskarżonego radcę prawnego ze skutkiem doręczenia, nie wywiązał się ze złożenia wyjaśnień w wyznaczonym przez Rzecznika Dyscyplinarnego terminie 14 dni tj., od dnia 18.12.2015 r. do dnia wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów co stanowi naruszenie art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jedn. tekst Dz. U. z 2015 r./ póź. 507 z późn. zm.) w związku z art. 62 ust. 3 Kodeksu Etyki Rady Prawnego, którego tekst jednolity stanowi załącznik do uchwały nr 3/2014 Nadzwyczajnego Krajowego Zjazdu Radców Prawnych z dnia 22 listopada 2014 r. 3. radca prawny E. P. w bliżej nieokreślonym czasie, lecz nie później niż do dnia wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów, nie zawiadomił Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych o aktualnym adresie i nazwie kancelarii, co stanowi naruszenie art. 8 ust. 3 w zw. z art. 64 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (jedn. tekst Dz. U. z 2015 r./ póź. 507 z późn. zm.);

Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w W. po rozpoznaniu w dniu 2 sierpnia 2016 r. sprawy ww. obwinionego radcy prawnego E. P. umorzył postępowanie na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych w zakresie czynu zarzucanego w pkt 1 wniosku o ukaranie. Natomiast w zakresie czynu zarzucanego w pkt 2 i pkt 3 wniosku o ukaranie uniewinnił radcę prawnego E. P., WA- (...), od popełnienia zarzucanych czynów.

Za podstawę orzeczenia Okręgowy Sąd Dyscyplinarny (zwany dalej OSD) przyjął poczynione ustalenia faktyczne, które nie budziły wątpliwości i nie wymagały uzupełnienia. OSD nie znajdując podstaw do kwestionowania, dał wiarę wszystkim dokumentom dopuszczonym jako dowód w sprawie. Sąd przyjął, że w ramach przeprowadzonego w sprawie postępowania zostały zbadane wszystkie okoliczności warunkujące prawidłową ocenę przestanek odpowiedzialności dyscyplinarnej Obwinionego. Dokonując oceny i rozstrzygając w zakresie czynu polegającego na niewspółdziałaniu z Zastępcą Rzecznika Dyscyplinarnego w sprawie RD 887/15/ w okresie od 18 grudnia 2015 r. do dnia wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów, poprzez nieodbieranie korespondencji kierowanej na adres kancelarii Obwinionego podany przez Obwinionego jako adres do doręczeń, która to korespondencja wystosowana została w dnia 1 grudnia 2015 r., ponownie awizowana w dniu 11 grudnia 2015 r./ została zwrócona z adnotacją „zwrot nie podjęto w terminie” oraz ponownie wystana w dniu 4 stycznia 2016 r./ powtórnie awizowana w dniu 18 stycznia 2016 r., została zwrócona z adnotacją „zwrot nie podjęto w terminie”, Okręgowy Sąd Dyscyplinarny, na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, umorzył postępowanie w tym zakresie. Stosując odpowiednio wskazany przepis k.p.k., Sąd uznał, iż ww. czyn polegający na nieodbieraniu korespondencji kierowanej na adres kancelarii Obwinionego wprawdzie miał miejsce, jednak nie zawiera on znamion czynu stypizowanego w art. 62 ust. 1 Kodeksu Etyki Rady Prawnego (Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego we wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego zarzucił naruszenie tego przepisu), zgodnie z którym radca prawny obowiązany jest współdziałać z organami samorządu radców prawnych w sprawach związanych z jego funkcjonowaniem i zadaniami oraz w sprawach wykonywania zawodu i przestrzegania Kodeksu. Zdaniem OSD współdziałanie, o którym mowa w przywołanym przepisie, należy ograniczyć wyłącznie do sytuacji, w których możliwe będzie wykazanie bezpośredniego związku i

wpływu braku współdziałania radcy prawnego z organami samorządu na sprawy związane z jego funkcjonowaniem i zadaniami oraz sprawy wykonywania zawodu i przestrzegania Kodeksu.

W konsekwencji powyższego OSD uznał, że sam fakt nieodbierania przez radcę prawnego korespondencji wystosowanej przez Okręgową Izbę Radców Prawnych, nie może stanowić o odpowiedzialności dyscyplinarnej.

Dokonując takich ustaleń faktycznych i prawnych OSD na podstawie art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, umorzył postępowanie w zakresie tego zarzutu. Rozstrzygając o drugim z czynów zarzucanych Obwinionemu we wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego Okręgowy Sąd Dyscyplinarny uniewinnił ww. Obwinionego z uwagi na brak zgodności pomiędzy zarzutem zawartym w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów, a odpowiednim zarzutem postawionym we wniosku o ukaranie. Zgodnie z odpowiednim stosowaniem art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k.;- we wniosku o ukaranie powinno się znaleźć dokładne określenie zarzucanego Obwinionemu czynu ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz skutków, a zwłaszcza wysokości powstałej szkody. Nie powinno bowiem budzić wątpliwości, że „dokładne określenie zarzucanego czynu w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów powinno spełniać warunki określone w art. 332 § 1 pkt 2 k.p.k. W konsekwencji, zdaniem OSD, oznacza to, że czyn opisany przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego we wniosku o ukaranie musi być tożsamy z odpowiednim czynem opisanym w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów. Powyższego wymogu nie spełnia wniosek o ukaranie z dnia 12 kwietnia 2016 r. W konsekwencji powyższego OSD przyjął, że skoro wniosek o ukaranie w zakresie drugiego zarzutu nie spełnia wymogów formalnoprawnych, z uwagi na brak zgodności pomiędzy zarzutem zawartym w postanowieniu o przedstawieniu zarzutów, a odpowiednim zarzutem postawionym we wniosku o ukaranie to uzasadniało uniewinnienie Obwinionego z tego zarzutu. Dokonując, oceny i rozstrzygając w zakresie czynu polegającego na niezawiadomieniu Rady Okrękowej Izby Radców Prawnych o aktualnym adresie i nazwie kancelarii. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego na zarzucaną okoliczność de facto nie przeprowadziła żadnego postępowania wyjaśniającego oraz nie przedstawiła żadnego dowodu na tę okoliczność Natomiast jak wynika z wyjaśnień Obwinionego nazwa prowadzonej przez Obwinionego kancelarii jak również adres do doręczeń (znajdujący się w ewidencji jako ul. (...) w W. znajduje potwierdzenie w wydruku z ewidencji. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie potwierdził faktu, że Obwiniony dopuścił się zarzucanego mu we wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego ww. czynu naruszenia art. 8 ust. 3 w zw. z art. 64 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.

Od ww. orzeczenia Okręgowego Sądu Dyscyplinarnego Okrękowej Izby Radców Prawnych w W. odwołanie złożył Minister Sprawiedliwości. Odwołanie zostało złożone na korzyść obwinionego w zakresie rozstrzygnięcia w punkcie I sentencji orzeczenia. Orzeczeniu temu w zaskarżonym punkcie zarzucił obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia w tym zakresie, to jest art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. i art. 414 § 1 zd. 2 k.p.k. w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych, poprzez umorzenie postępowania w sytuacji, gdy stwierdzenie po rozpoczęciu przewodu sądowego, że czyn nie zawiera znamion deliktu dyscyplinarnego, winno skutkować wydaniem orzeczenia uniewinniającego. Z uwagi na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Okręgowemu Sądowi Dyscyplinarnemu Okrękowej Izby Radców Prawnych w W. do ponownego rozpoznania.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny w W. po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 14 grudnia 2016r. zważył co następuje :

Odwołanie należy uznać za merytorycznie uzasadnione.

Postępowanie co od zasady zarówno przed Rzecznikiem Dyscyplinarnym jak i Okręgowym Sądem Dyscyplinarnym zostało przeprowadzone prawidłowo z zachowaniem reguł przepisowych dotyczących zasad postępowania dyscyplinarnego, do którego należy stosować odpowiednio przepisy KPK. W pierwszej kolejności WSD analizując stan faktyczny w sprawie zarówno ustalony przez Zastępcę rzecznika dyscyplinarnego jak i Okręgowy Sąd Dyscyplinarny w Warszawie na podstawie zgromadzonego w aktach sprawy materiału dowodowego uznaje za prawidłowy i nie wymagający dodatkowego uzupełnienia. W szczególności ustalenia faktyczne dotyczące okoliczności sprawy nie budzą wątpliwości, których nie dałoby się usunąć. Powyższe znajduje umocowanie w szczegółowym materiale dowodowym (głównie dokumentacji) zebrany w aktach sprawy. Dlatego sąd odwoławczy przyjmuje te ustalenia jak za własne, gdyż stan faktyczny nie jest przedmiotem sporu.

Odnosząc się do treści odwołania Ministra Sprawiedliwości i zarzutu naruszenia przepisów postępowania: - słusznie i trafnie wywiezione zostało w odwołaniu, że zaskarżone orzeczenie jest dotknięte uchybieniami formalnymi w zakresie pkt 1 przyjętego rozstrzygnięcia. W przedmiotowej sprawie Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w W., rozpoznając zasadność zarzutu radcy prawnego E. P. o dopuszczenie się przewinienia polegającego na tym, że: 1. w okresie od 18 grudnia 2015 roku do dnia wydania postanowienia o przedstawieniu zarzutów, nie współdziałał z zastępcą rzecznika dyscyplinarnego w sprawie RD 887/15, tj. nie dokonywał odbioru korespondencji kierowanej przez zastępcę rzecznika dyscyplinarnego na adres Kancelarii Radcy Prawnego E. P. podany przez radcę prawnego jako adres dla doręczeń, która to korespondencja wystosowana została przez OIRP w W. dnia 1 grudnia 2015 roku, uznał po rozpoczęciu przewodu sądowego, że czyn zarzucany radcy prawnemu E. P. nie zawiera znamion deliktu dyscyplinarnego.

W konsekwencji OSD przyjął, że zachodzi okoliczność wyłączająca ściganie określona w art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. i w związku z tym umorzył postępowanie.

Nie kwestionując prawidłowości ustaleń faktycznych i oceny prawnej zachowania obwinionego dokonanej przez sąd meriti stwierdzić należy, że słusznie odwołujący wskazuje na konieczność zastosowania się do treści art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych i

w sprawach nieuregulowanych do postępowania dyscyplinarnego sięgnięcia do odpowiedniego zastosowania przepisów Kodeksu postępowania karnego. Odkodowując treść przepisu art. 414 § 1 k.p.k., w razie stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wyłączającej ściganie lub danych przemawiających za warunkowym umorzeniem postępowania, sąd wyrokiem umarza postępowanie albo umarza je warunkowo. Jednakże w razie stwierdzenia okoliczności wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 sąd wydaje wyrok uniewinniający, chyba że sprawca w chwili czynu był niepoczytalny. Treść tego przepisu jest oczywista i nie pozostawia wątpliwości co do formy rozstrzygnięcia, które sąd zobowiązany jest podjąć w przypadku stwierdzenia negatywnych przesłanek określonych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. Co prawda ten przepis stanowi, że nie wszczyna się postępowania, a wszczęte umarza w przypadku stwierdzenia negatywnej przesłanki w nim wymienionej, to jednak uwagi Sądu pierwszej instancji uszło, że ma on zastosowanie na wcześniejszym etapie postępowania, zanim dojdzie do rozpoczęcia przewodu sądowego. Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się w podobnych sprawach, podkreślając nie tylko konieczność uniewinnienia oskarżonego, gdy ujawnienie tej przesłanki procesowej nastąpiło po rozpoczęciu przewodu sądowego, również lecz także jej nadrzędność, przejawiającą się tym, że w wypadku zbiegu kilku okoliczności dochodzi do wydania wyroku uniewinniającego, a nie umarzającego postępowanie. Takie wnioski płyną z wyroku SN z 15 lipca 1993 r., II KRN 107/93, OSNKW 1993, nr 9-10, s. 60, który wyraził pogląd, iż "Sąd Najwyższy, rozpoznając na rozprawie rewizję nadzwyczajną od postanowienia o umorzeniu postępowania na podstawie ustawy o amnestii, powinien wydać wyrok uniewinniający, a nie postanowienie o umorzeniu postępowania na podstawie art. 11 pkt 1 k.p.k. [obecnie art. 17 § 1 k.p.k.], jeżeli w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji doszło już do przeprowadzenia przewodu sądowego". Umożliwia to na wyprowadzenie wniosku o charakterze ogólnym, że jeżeli zaawansowanie procesu pozwala na wydanie wyroku uniewinniającego, ma on pierwszeństwo przed decyzją o umorzeniu. Także aktualna linia orzecznictwa SN prezentuje jednolity pogląd w tej sprawie: "Ustalenie przez sąd pierwszej instancji dopiero na rozprawie, po rozpoczęciu przewodu sądowego, iż czyn zarzucany oskarżonym nie zawiera znamion czynu zabronionego, albo że brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia, a więc ustalenie wystąpienia przesłanek negatywnych z art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., powinno prowadzić do wydania zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. wyroku uniewinniającego" (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2012 r. II KK 135/12 publ. Biul. PK 2012/6/19 ; Prok.i Pr.-wkł. 2012/12/16).

W niniejszej sprawie Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w W., uznał po rozpoczęciu przewodu sądowego, że czyn zarzucany radcy prawnemu E. P. nie zawiera znamion deliktu dyscyplinarnego, a tym samym, że zachodzi okoliczność wyłączająca ściganie określona w art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. i w związku z tym umorzył postępowanie co nie było trafne. Przeoczenie OSD polegało na niezastosowaniu przepisu art. 414 § 1 zd. 2 k.p.k. w związku z art. 74¹ pkt 1 ustawy o radcach prawnych obligującego do wydania orzeczenia uniewinniającego obwinionego. Zasadnie odwołujący zatem zarzucił, że OSD umarzając postępowanie w warunkach objętych hipotezą

art. 414 § 1 zd. 2 k.p.k., zawarł rozstrzygnięcie niezgodne z dyspozycją wymienionego przepisu. Trafnie zarzucił autor odwołania, że przedmiotowe orzeczenie zapadło z naruszeniem przepisu prawa karnego procesowego i niewątpliwie miało wpływ na treść rozstrzygnięcia wskazanego w zarzucie odwołania. Tego rodzaju oczywiste naruszenie przepisów postępowania wymagało korektury. Konkludując - WSD stwierdza, że ustalenie przez Sąd pierwszej instancji dopiero na rozprawie, po rozpoczęciu przewodu sądowego, iż czyn zarzucany obwinionemu nie zawiera znamion czynu zabronionego, a więc ustalenie wystąpienia przesłanek negatywnych z art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., powinno prowadzić do wydania zgodnie z art. 414 § 1 k.p.k. wyroku uniewinniającego.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny w Warszawie -pomimo wniosku o uchylenie orzeczenia do ponownego rozpoznania - stosownie do brzmienia art.437 § 2 k.p.k. - orzekł co do istoty sprawy i uniewinnił obwinionego od popełnienia zarzucanego mu czynu w pkt 1. Podzielając zarzuty i oceny prawne odwołującego przede wszystkim uznał trafność oceny formalnoprawnej, tak co do samej zasadności przyjętej oceny w kontekście zgromadzonego materiału dowodowego i poprawności wniosków, jak i przeprowadzonej analizy prawno-karnej, weryfikującej charakter ww. rozstrzygnięcia. Treść art. 437 § 2 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości, że sądowi odwoławczemu przyznane zostało uprawnienie orzekania odmiennego co do istoty sprawy "o ile pozwalają na to zebrane dowody", w tym również do uniewinnienia oskarżonego. (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2011 r., III KK 29/11, LEX nr 1044029).Zebrane dowody w sprawie - głównie treść dokumentów i analiza ich werbalnej zawartości nie budzi wątpliwości a przede wszystkim jest wystarczająca do wydania rozstrzygnięcia reformatoryjnego - bez potrzeby uchylania do ponownego rozpoznania . Możliwość wydania orzeczenia reformatoryjnego przez sąd odwoławczy w trybie art. 437 § 2 k.p.k.. ograniczona jest do tych tylko sytuacji, w których nie zachodzi potrzeba dopuszczenia dalszych dowodów co do istoty sprawy, a przeprowadzone w postępowaniu pierwszo-instancyjnym przekonują, prima facie, o ewidentnej nietrafności zaskarżonego rozstrzygnięcia i zarazem przemawiają za potrzebą wydania odmiennego orzeczenia merytorycznego. (zob. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 lutego 2013 r. II AKa 19/13 LEX nr 1283398).

O kosztach postępowania odwoławczego, którymi , orzeczono na podstawie art. 70⁶ ust. 2 u. o r.pr. w zw. z § 1 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 oraz § 3 ust. 2 Uchwały nr 86/IX.2015 Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie określenia wysokości zryczałtowanych kosztów postępowania dyscyplinarnego.